

ROM OG ANTIOKUS

Bakgrunnsstoff *Jes 55,11; Matt 13,10-13; Luk 2,1; 21,20; Joh 11,48; 16,12; 2 Pet 1,19.*

Minnevers «Det skjedde i de dager at det gikk ut befaling fra keiser Augustus om at hele verden skulle innskrives i manntall» (Luk 2,1).

Oversikt over ukens lekse «Emnet om helligdommen ble den nøkkelen som løste problemet omkring skuffelsen i 1844. Det åpenbarte et fullstendig, sammenhengende og harmonisk system av bibelske sannheter som viste at Gud hadde ledet den store adventbevegelsen, og hans folk ble klar over sin situasjon og sin oppgave. Likesom disiplene da de etter den forferdelige natten i angst og skuffelse 'ble glade da de så Herren', kan de som i tro hadde ventet på hans gjenkomst, nå glede seg.» – *Alfa og Omega*, bind 7, side 356 (GC:423).

Læren om 1844 og dommen før Jesu gjenkomst står helt sentralt hos Adventistsamfunnet. Den forklarer skuffelsen i 1844 og hjelper oss å forstå hvem vi er og hvorfor vi er til som en bevegelse. Med så mye på spill forsøker fienden stadig å undergrave vår tro, og hvis han lykkes i å knuse vår tro på 1844, vil han i

stor grad lykkes. Det er derfor viktig at vi adventister står fast i denne læren og er i stand til å forsvare den mot angrep.

Denne uken skal vi se på flere bibeltekster som vil utdype vår forståelse av dette sentrale trospunktet, og vi vil få en klarere forståelse av Jesu Kristi nåde i lys av det han har gjort for oss på korset og det han nå gjør i himmelen.

SØNDAG

Rom i Det nye testamente

Hittil har vi sett på en rekke riker, helt fra Babylon og frem til Guds rike. Vi så at av de fem rikene var fire navngitt. Den eneste som ikke var nevnt ved navn, var Rom, både i sin hedenske og pavelige inkarnasjon, enda de fleste profetiene brukte mer plass på å skildre Rom enn noe annet rike.

Men om Rom ikke er nevnt i Det gamle testamente, så dominerer det den nytestamentlige verden. Både evangeliene, Apostlenes gjerninger og brevene bærer preg av sitt romerske miljø. Daniel navngir Babylonia, Medo-Persia, Grekenland og Guds evighetsrike, mens Det nye testamente taler åpent om Romerriket som kom etter Grekenland og hersker over verden på Kristi tid og senere.

Slå opp til disse tekstene: Matt 22,17; Luk 2,1; 3,1; Joh 11,48; Apg 25,21. Hvilket rike er det dominerende nå?

Legg merke til at Luk 2,1 sier at «hele verden» skulle skattlegges. Bare en verdensmakt kan skattlegge hele verden. Da er det også interessant at Dan 7,23 sier at det fjerde dyret skal «sluke hele jorden»; altså må det fjerde dyret være en verdensmakt, noe Romerriket var.

Les Matt 24,15 og Luk 21,20.21. Hvilken begivenhet taler Jesus om her?

Jesus taler om Jerusalems ødeleggelse under romerne og knytter Romerriket til Daniels bok. Så Jesus gjør to ting: Han både utpeker Rom og knytter det til Daniels bok. «Den ødeleggende styggedom» som Jesus talte om, kan knyttes til tre tekster hos Daniel (Dan 9,27; 11,31; 12,11). Jesus knytter altså Romerriket til Daniel, noe som gjør det ytterligere klart at Rom er den stormakten som oppstår etter Grekenland i Daniel 2, 7 og 8 og strekker seg inn i fremtiden, helt til «endetiden».

Daniel nevner ikke Romerriket, men det gjør Det nye testamente. Vi velger å følge protestantenes gamle prinsipp om å la Bibelen forklare seg selv og finner altså at alle de fire rikene i Daniel er navngitt i Bibelen.

Til ettertanke **Se så klare og utvetydige disse profetiene er. Kunne Herren har gjort det lettere for oss å tro? Og likevel kjemper vi så ofte med tvil. Hvorfor er det slik, og hvordan kan man holde tvilen unna?**

MANDAG

De to små hornene

Både i Daniel 7 og Daniel 8 finner vi at et lite horn inntar en sentral plass. En sammenligning av hornenes kjennemerker viser at de representerer den samme makten og styrker dermed vår oppfatning av hva dette er for slags makt. Vi får vite mye om disse små hornene, langt mer enn om noen av de andre verdensrikene. Dette burde si oss to ting: (1) de små hornene står utvilsomt for en viktig makt i profetiens verdenshistorie og (2) Gud vil at vi skal vite akkurat hva slags makt de representerer.

Nedenfor skal vi se på likhetstrekk mellom de to små hornene. Tenk gjennom hvordan disse kjennetegnene støtter vår forståelse av hvem denne makten er mens du gransker likhetene:

1. Det samme symbolet er brukt begge ganger: Dan 7,8.20; 8,9.
2. Begge forfølger andre: Dan 7,21.25; 8,10.24.

3. Begge opphøyer seg selv og spotter Gud: Dan 7,8.20.25; 8,10.11.25.
4. Begge opptrer truende overfor Guds folk: Dan 7,25; 8,24.
5. Deler av deres aktivitet avgrenses med tidsprofetier: Dan 7,25; 8,13.14.
6. Begge blir ved til endetiden: Dan 7,25.26; 8,17.19.
7. Begge straffes på overnaturlig vis: Dan 7,11.26; 8,25.

Når man har to makter som begge blir fremstilt ved det samme profetiske symbolet og opptrer på samme måte i det samme tidsrommet i profetien, er det ganske innlysende at det er snakk om den samme makten. I lys av beskrivelsen av denne makten er det ingen liten oppgave å skulle bevise at det dreier seg om noe annet enn Romerriket.

Til ettertanke **Hvilke av Bibelens profetier har i særlig grad styrket din tro? Ta deg tid til å oppsøke dem igjen. Jo oftere du gjør det, desto mer vil de styrke deg. Kan du ikke dele dem med en som kanskje trenger litt oppmuntring akkurat nå?**

TIRSDAG

Hensynet til Rom

Hvorfor oppgav ikke Daniel navnet på denne siste verdslige makten? Det ville da vel vært langt enklere og spart oss for mange og lange spekulasjoner om profetien bare hadde navngitt også dette rike slik den navngir Babylon, Medo-Persia, Grekenland og Guds evige rike? Enkelte hevder (se det tredje bibelstudiet) at Romerriket ikke ble nevnt fordi Daniel ganske enkelt gjenfortalte begivenheter som allerede hadde skjedd og ikke forutså det før det skjedde. Med andre ord: Det var bare oppspinn og fabler, alt sammen – både beretningene om løvehu-

len, den brennende ildovnen, drømmene og synene. Men vi har sett at det er feil å tenke slik.

Les disse tekstene: Dan 12,4.9; Luk 10,24; Matt 13,10-13; Joh 16,12; 2 Pet 1,19. Hva lærer vi her om tiden når Gud åpenbarer visse sannheter for sitt folk?

Tekstene viser at Gud ikke lar alle oppdage all sannhet samtidig. Ofte gir han oss gradvis mer lys. Stadig mer av sannheten åpenbares i tråd med Guds fullkomne timeplan.

Det kan hende at Romerriket ikke er nevnt – ikke fordi Daniel ikke kunne forutsi fremtiden – men fordi Herren visste at Rom i mange hundre år ville ha eneretten på Skriften. Hvis lederne i Rom hadde sett at riket ble navngitt, så ville de ha kunnet ødelegge Skriften eller i det minste Daniels bok. Så lenge man ikke var sikker på hvem det var snakk om, kunne man gi teksten en fortolkning som passet på andre. Men Herren holdt sannheten skjult, vel vitende om at han i rette tid ville la det stå frem folk (de protestantiske reformatorene) som skulle avsløre det lille hornets sanne identitet (Daniel sier at hans ord skulle være «skjult og forseglet inntil endetiden» (Dan 12,9). Og det var faktisk mange av reformatorene som så Rom i denne rollen!

Jøder som levde under Romerriket tolket faktisk disse profetiene slik: Babylon, Medo-Persia, Grekenland og – Edom. Hvorfor Edom? Fordi de var engstelige for romerne og holdt sin tolkning skult, slik Herren selv i sitt forsyn hadde gjort flere hundre år tidligere.

Til ettertanke **Hva kan dette lære oss om å være varsomme med hva vi sier til folk? Hvordan kan vi midt i vår oppriktige iver også vise varsomhet og ikke si ting som i seg selv kan være sanne, men som andre ennå ikke er rede til å høre?**

ONSDAG

Dateringen av Daniel

«I det tredje året Belsasar var konge, fikk jeg, Daniel, et syn; det kom en tid etter det forrige» (Dan 8,1).

Når levde Daniel, ifølge denne teksten?

Vi har sett at Daniels profetier gir sterke grunner til å tro på Gud og Skriften som Guds ord. Kirkens motstandere har derfor fra første stund søkt å undergrave og ødelegge tilliten til Skriften, især profetiene. Vi har før sagt at ett slikt forsøk gikk ut på å hevde at Daniel ikke ble skrevet på den tiden da boken selv sier at den ble til, men mange hundre år senere. Dette er en oppfatning som syvendedags adventistene avviser på det sterkeste. Men dessverre er bare et lite mindretall av kristenheten enige med oss.

Les disse tekstene: Dan 1,1; 2,1; 7,1; 8,1; 9,1. Hvilken tidsramme gir Daniels bok seg selv? Hva skal man mene om den holdningen de inntar, de som til tross for slik klare tale likevel sier at Daniels bok ble skrevet flere hundre år senere? (Se også Jes 55,11; Mark 15,28; Joh 17,17; Apg 1,16).

Nært forbundet med dette forsøket på å plassere Daniels bok flere hundre år etter dens egen datering er forsøket på å knytte det lille hornet i Daniel 8 til en av oldtidens greske herskere, Antiokus Epifanes. De fleste i vår tid tror teksten taler om ham, og nesten alle nyere bibelkommentarer benytter seg av denne tolkningen. Men vi skal se at den ikke passer. Mange av dem som tror på denne tolkningen er ikke klar over resonnementet bak identifiseringen – at Daniel ikke ble skrevet når den sier,

men mye senere. Men siden så mange tror denne utlegningen, må vi se på den.

Til ettertanke På hvilke andre måter kan vår tro på Skriften undergraves, både åpenlyst og mer fordekt? Hva kan du foreta deg så du kan ha et vern mot alt som bit for bit svekker din tillit til Bibelens sannhet og inspirasjon?

TORSDAG**Antiokus**

Les synet om geitebukken i Daniel 8,5-8 og Gabriels utleggelse av geitebukken i Daniel 8,21.22. Hvordan gikk det med geitebukken ifølge profetien?

Historien bekrefter hvor utrolig nøyaktig denne profetien var. Geitebukken var så klart oldtidens Grekenland, og etter Aleksander den store var riket en tid delt i «fire riker» (Dan 8,22) under fire generaler. Et av disse rikene ble styrt av selevkidene fra 301 f.Kr. til rundt 146 f.Kr. En av kongene deres var Antiokus Epifanes. Han var den åttende selevkidkongen (175-164 f.Kr.), og tjue skulle følge etter ham. Hans forgjengeres erobringer gjorde det mulig for ham å få bukt med Judea en kort tid, og han vanhelliget tempelet i Jerusalem i rundt tre år og forfulgte jødene. Det later til at han døde av naturlige årsaker under et senere felttog (164 f.Kr.) etter at han var blitt jaget fra Jerusalem. De fleste mener han er det lille hornet. Men:

1. Væren Medo-Persia ble «stor og mektig» (vers 4 NB), geitebukken Grekenland ble «overmåte mektig» (vers 8 NB) og det lille hornet «overmåte stort» (vers 9 NB). Denne beskrivelsen av rikene og deres størrelse utelukker Antiokus som det lille hornet. Hvorfor?

2. Ifølge Daniel 8,17.19.26 dreide profetien seg om endetiden, og det lille hornet er den siste makten i synet. Antiokus Epifanes døde i 164 f.Kr., så hvorfor kan han ikke være det lille hornet?
3. Dan 8,25 sa at det lille hornet skulle bli «knust», men «uten menneskehånd». Vi har før sett at dette – på grunn av parallellen med Daniel 2,34.35 – viser til en overnaturlig og katastrofisk ødeleggelse. Hvorfor passer dette ikke på den måten Antiokus døde på?

Til ettertanke **Til tross for bevisene mot Antiokus (og det finnes flere) er adventistene nesten de eneste i kristenheten som motsetter seg denne tolkningen. Hva kan dette lære oss om behovet for å stå fast på sin tro selv om flertallet hevder at vi tar feil? Hvordan må du ellers hevde upopulære sannheter?**

FREDAG

Videre studium

Et annet forsøk på å få Antiokus til å passe med profetien griper fatt i det lille hornets oppkomst i Daniel 8,8.9: «Geitebukken fikk veldig makt. Men nettopp som den var på det sterkeste, ble det store hornet brukket av, og det vokste opp fire andre horn i stedet, ett for hver av de fire himmelretninger. Fra ett av dem skjød det fram et nytt lite horn. Det vokste seg større og større, mot sør og mot øst og mot det fagre landet.» Man mener at det må være Antiokus fordi det lille hornet vokste frem «fra ett av dem», noe som man mener må bety ett av de rikene som oppstod etter Aleksander den stores død.

Men dette stemmer ikke. For det første er ikke de siste ordene i vers 8 «fire andre horn», men «fire himmelretninger». Straks etterpå sir teksten at det lille hornet vokste frem. Av hva? De nærmeste ordene er «de fire himmelretninger», og således det opplagte valget. (Enkelte mener at horn vokser frem av horn, og ikke vinder, men når så man sist et horn vokse frem av et annet horn?)

Hebraisk grammatikk, med sine hankjønnsord og hunkjønnsord, lar oss lett knytte «en (ikke ett) av dem» til «de fire himmelretninger», men det passer i det hele tatt ikke med hornene.

Men selv om argumentet for opprinnelsen hadde hatt en viss verdi, ville de andre kjennetegnene ha vist at Antiokus ikke passer inn her.

**Spørsmål til
drøftelse**

- 1. Hvorfor er alt dette så viktig? Hva har det å si? Snakk sammen om dette: Hvis det lille hornet for eksempel hadde vært Antiokus Epifanes, da ville hele profetien i Daniel 8 ha vært oppfylt 150 år før Jesu første komme. Hvilke konsekvenser ville det hatt for oss adventister? Hvorfor tror du at de aller fleste kristne i vår tid godtar denne feiltolkningen av det lille hornet?**
- 2. Snakk sammen om det å holde seg til læresetninger som de fleste kristne avviser. Burde dette være et problem for oss?**